

კრატია და რა თქმა უნდა მას ხერხ ამ დრეკტრმა სოციალ დემოკრატიული სიმფონია უკრას და მის ანტი-გრძელული სიმფონიის LEIT-MOTIV სიმფონიის კრატისშია. ამხარად «საერთო ფორმის» იმყოფება სოც დემ. ხრულ გეგმების და დიქტატორის ქვემ და თვი-თერ კი მხლოდ დეკლარაცია ქვეყნის მდარეგებლათ. ამ დეკლარაციის უკან კულისხმო სოც. დემ. მამა მთავ-რები აკეთებენ თავის ბნელ საქმეებს; ვინ არ იცის, რომ რამიშვილის ცნობილი წერილი იყო გაუზავნილი საერთო ფორმის მიკრიკის ხელით და საერთო ფორმის გზით. აი მკვლელ რას წარმოადგენს «საერთო ფორმის» ასეთ ფორმისში თ. ვიღვრის ალაგი არა აქვს.

სოცლ ჩვენ აქ საზგასპით ვამბდვთ და კიდევ ერთ-ხელ ვიმედვრეთ, რომ უდიდესი მომხრენი ვართ ქართ-ველთ ყველა ძალთა შეერთების. შეკავშირების იმისთანა საერთო ფორმისში, რომელიც იქნება აგებული არა რამიშ-პოლიტიკურ დეკლარაციას არამედ მხლოდ და მხლოდ საქართველს დამოუკიდებლობის პრინციპზე და ამ საკით-ხის გარშემო თანამშრომლობაზე; მომხრე ვართ იმის-თანა საერთო ფორმის, სადაც ადვილი იქნება ყველა პარტიის ქართველს, და რომელიც დამყარებული იქნება თანასწორობის და ლიალურ თანამშრომლობის საფუ-ძველზე და არა სოციალ დემოკრატების დიქტატორაზე. ამ დიქტატორამ ერთხელ უკვე დაღუპა საქართველ და კვლავ ხერხ აქ ვგრძობამი და მივ საქართველში საქარ-თველს გრძობის საქმეც დაღუპვს. ჩვენ ამ გზაზე მას არ გავყვებით.

ჩვენი ტაქტიკა რუსეთისადმი შემდეგია: რუსეთის იმ-პერია განიცდის დამლის პრინციპს. ბოლშევიზმი ამ დამ-ლის მხლოდ ერთი გლემენტია. ეს დამლა ან მი-ნაგან არეულდვის ან გარეშე მისი სამუაღვით მღვდ-გა. ერთადე შემთხვევისათვის საქართველ გრძელდვით უნდა აყვს დარაზმული. ჩვენ უნდა შევიტანოთ ქარ-ველ ხალხში უკიდურესი გრძელული ხელი. მივცვთ მას გრძელული დეგმა, შეკავშირდით ერთ დიდ პარტიულ ფორმისაგანამი და გრძელულ დისციპლინამი. ასეთია თ. ვიღვრის მიზანი და კიდევაც განსწორებულს მას.

სოციალისტური დისც-პლინა, რომელსაც სელმძღვა-ნელდს სოციალისტური იდეოლოგია, გრძობის მავნე მძღვრება, რეგრე გრძელულიც გვაღვრავი. სოციალის-ტებისათვის გრძელული საკითხი მხლოდ ტაქტიკური საკითხია. გამარჯვებულ კომუნისტებს ჩვენი სოც. დემ მნიშვნელდვანი ნაწილი მიუდგა. სვალ რომ რუსეთში სოც დემოკრატამ გაიმარჯვბ, ამკარა სოც. დემ. 95 პროც-ისზე მღვკვისაგან იზამს პირს. ამკარათ თუ დღეს ასე თუ ისე სოც. დემ. დისციპლინა იგავს დამოუკიდებლ-ბას სვალ ის მღვალდრეგლია ამავე დამოუკიდებლობის-თვის სამიში გასდვს.

შეგნებული ხალხი კი მუდამ გრძელულ გზაზე დარჩება. მამახადამე ჩვენ საქართველში არსებულ სოც. დემ. და-რასმულდვას უნდა დაუბრუნდებოდით გრძელული დარაზ-მულდვა და ის სოც. დემოკრატები, რომელიც ნამდვილათ არიან განმსჭვალული გრძელული იდეით, დგვ ჩვენი დრ-მის ქვემ დადგენ.

ხალხის ამხარ ბოლიტიკურ აღზრდის დარაზმისა-გენ მღვწოდვით ჩვენ ყველა პარტიულს.

ყველა მას ვისაც მღვკვის ფიალიდან არ დაუღვია რუსული მსამი ვისაც სწამს «საქართველ უკანარეს ყვკლისა» ჩვენ ამ გზაზე მივდივართ მტკიფედ; რა მწელიც არ უნდა იყვს ის, ჩვენ გადავლახავთ ყველიც დაგრძელდვბებს რადგან წინ მივვიძვბის თ გ თ თ რ ი გ ი დ რ გ ი-ს მასვილი გ. ი. საქართველს მთელი ისტ-რია

***

გ-ნ ირ. წერეთლის გრძელურამ «ჩვენი ტაქტიკის მი-რითადი საკითხი» საგლოდოთ ნათელ ჰყვ, რომ მენშევი-კების განაკვი დიდი განსეთქილებაა. ეს განსეთქილება მით უფრდ მნიშვნელდვანია, რომ იგი პრინციპიალურ სახი-თისაა: გრძობისთვის მგწლილია მენშევიკების მველი და ან-ლი გზა.

საქართველ პარადქსების ქვეყანათ აქცია რუსე-თის მანინქა გავლენამ და ეს მღვლენაც პარადქსია. საერთოდ მასწავლებლები და სახმი მგწული დღემარტიკ-სები ვერ გავუგან ცნებრების ახალ პირობებს და მველ გზას შენჩეგან სლდმე. ქართველ სოც. დემოკრატებს კი საწინააღმდეგვს ვსგდავთ: მასწავლებელი უღრდანიად გ-ნ ახალ გზას და მისი შეგორდი ირ. წერეთელი კი მველ გზას ვერ სტრეგვს. მაგრამ... აქ ამაზე ნუ მკვჩრდვით თუბს სათქმელი ბგვრია.

სოც. დემოკრატთა მღრის განსეთქილება მღვალდ-ნელი და აუცილგელი იყო სამი უმთავრესი მიწეზით.

1) მენშევიკების პარტია რეგრე ფრანგევი იტყვისინ უკვე VIEUX JEU არის. დაძვლდნენ და ცნებრებისაგან გამტყუნდნენ ის პრინციპიგ, რომელსაც

ამ პარტიის იდეოლოგია და ხელის კვეთვა აგებულია. ამას დაუპარტოთ ის, რომ ეს პარტია დამარცხდა ყველგან. დამარცხდა რუსეთში თავისივე მძმის ხელით; დამარცხ-და საქართველში და დამარცხა საქართველ. ყველიცე ამან მგახსტა მის რიგეში მველი ფანტიკური გრძელსია-ში, შეიტანა მივ გაუგებრბა, შვა მათ გულში იჭვი და ვაჭდარბა მათი რეპრეზენტიული რწმუნა სოციალისმის გან-სწორებლგებისადმი: პირველი ნიშანი პარტიის დამბლათ დაგმისა.

2) გრძელულ საკითხის მღვლდნელი შეტრა სოც. დემ. პარტიამი ბეაყვებით ხავსე ჭავკი მგწის ჩავარ-დნას უღრდია. ამ მგწმა მთლათ არივ დარია მისი დიდის-ნიდგან არჩეული და ადგელი მარმრტი. მთელ 35 წლის განმავლდამი ანტი გრძელულ, ანტი პარტიულ იდეგზე და გრძობებზე აღზრდილ პარტიის წინამე მთელი თ: ვისი შეღბრალგებელი და ძლიერი რეალობით წამოიძართა გრძ-ნული საკითხი. რაც უფრდ მწვაგდგა ეს საკითხი, მით უფრდ მეტ განსეთქილგას და გარდატეხს შეიტანს ამ პარტიამი. და სოც. დემოკრატებისათვის სწორედ ესლა შედის ეს საკითხი გამწავგვის და გართულების ხანაი. დღეს პარტიულ გრძობებზე შვა სდგმა საკითრ და აუცილგელი გადადვებმა ადრე თუ გვიან, უფრდ ადრე ვ-დრე გვიან გრძელული ამღვრეული მდინარე დადვდ-ბა, დილგავს და თავის კლაბრტიდან გარეყავს მავნე გლემენტებს. ეს მავრთებს გრძელულ ძალგებს. მამინ ამ გრძელულ ძალთა ერთ დიდ ფორმისაგანამი შეერთების დღეს, სოც. დემოკრატების წ-ნ დადგვა დილგმა: ან ასეთ ან იქით, ან მტკიფედ აღებული გრძელუ-ი გზა ან ირ. წ-რეთლის გზა. ეს საკითხი კადრმავგვს მათში უკვე არსე-ულ უთანხმობებს და მათივე საგლოდოვ გადარჩევის და გადაჯგუფების პრინციპს მიღგვა. ვისურვებთ რომ ამ გა-დარჩევამ გრძელულ ინტერესებისაგან გადისარდს. მღ-ლდ მამინ შეიქმნება ს-ერთო ფორმის ნამდვილი ნია-დავი, დღეს კი საერთო ფორმის მხლოდ კომედიია სოც. დემ. დიქტატორისა და უკიდურესად მავნე ქართული საქმეებისათვის. გერჯრტით საერთო ფორმისა მხლოდ ერთი ნაყოფი გადილი: ნ. რამიშვილის ცნობილი წერი-ლი. და ეს წერილი კი არის წინამდრეგვი მომავალ სამ-ქალაქე მღმისა. რაც წემოთაც მოვიხსენივთ.

3) პარტიამ რემელსაც ხერხ და შეუძლია სიღვრლე აერიოდულათ, დრბა და გარემოების მიწვდით უნდა გარდაქმნას და გადახალბოს რეგრე თავისი იდეოლოგია ისე ფრანსიანის მეთოდში. წინააღმდეგ შემთხვევამი მისი გასწრწა აუცილგებლია. მაგრამ მიუხედავათ იმისა, რომ დიდმა მღმა, საქართველს დამოუკიდებლობამ, 1921 წ. კარასტრედამ და საერთოდ მხლოდ მამტრემი ცნებრ-ების გადარტხამ ძირეულად მგწვალს საქართველს ცნებ-რების პირდებში, ჩვენ სოც. დემოკრატამ ვერავითარი თვით გარდაქმნა ვერ მიანერსა, სხვა და სხვა ხელს-კვეთებებს შეტრბის მის რიგეში ვერ შეუქმნა საერთო ჩარხე და კლაბრტი. ვერ მიანერსა უფრდ იმიტომ რომ იგი შეტრდ მღვარე მარწუსეგით არის დამბული თავის 35 წლის ისტორიასთან. ამ გარემოგვამ სამათ გაჰყო მენ-შევიზმის აქამდის ერთი გზარტეგელი; ერთი და მნიშვნელ ვანი ნაწილი მიეგვდლა გლემევიკებს, მედრე ირ. წერეთლის გზას და მგხამე გაჰყვა უღრდინას.

აი სამი უმთავრესი მიწეზი, რომელიც იწვევს სოც. დემ. პარტიამი განსეთქილგას და რემელსაც რ ერთა-თა ჰყოლს (ბოლშევიკებს მიეგდგეგული უკვე მენშევიკ-ების ნაწილათ არ ჩათვლებიან) ესლა ვიგით რომ მარტხენა ფრთაზე ირ. წერეთელია და მარჯვენაზე ნ. რამიშვილი. მაგრამ, სამართლიანია ადვინდვთ, რომ ირ. წერეთლის გზა მითია მავარი, რომ გარკვეული და ნათელია. ირ. წ-რეთელი დარჩა ერთეული თავისი სიტყვებისა რომელიც მან 1918 წ. კავკასიის სეიმში წარმდებტკა და ამტკიფებდა რომ «რუსეთი ჩვენი სამმბლდ არის»-დ.

რაც შეგებმა მარჯვენა ფრთას მისი პღწიგია ბუნ-დღვანია. ამ ფრთის მომხრენი თითქვს გრძელულ გზაზე მილახლახგენ, მაგრამ სიარულის მეთოდები ისევე სო-ციალისტური აქვთ. სამიში და მავნე ტაქტიკა!

ჩვენ უღვით მათ საგლოდოვ გამდრეკვვას და საგლოდოთ მხლოდ მამინ გამდვარკვევთ ჩვენს მათრამი განწყვილებას

რაც შეგებმა ირ. წერეთელს ჩვენი პღწიგია მისდამი გარკვეულია: ყველა ვისაც კი რამე ბოლიტ. კავშირი აქვს რუსებთან მდნარქისტეგე იქნეგან ეს უკანასკნელი სოც დემოკრატებში, მილიტევისტებში თუ სხვა, ყველა სამღ-ლეს მღვალტე და მუნანათია.

ესლა მხლოდ კავრით და სოცადათ შეგვსოთ გ-ნ ირ წერეთლის გრძელურის მიზანარს.

თავის გრძელურის 7 ვერტე გ-ნი წერეთელი ცნარე გრემლგმა დვრის მღმის სამინგებამე, მისგან დაყენ-ბულ სოსხლის ნიაღვრებზე, მის შემწარავ შედგგვზე, მარ-თალიც ბრძანდებმა გ-ნი წერეთელი, მღმ სამინგელი მღვ-ლენაა! მაგრამ რარემ ავიწყდგა გ-ნი წერეთელს, რომ სამ-ხდრდ მღზე სამინგელი და უფრდ დამანგრეგელი სამ-ქალაქე მღმა? ალბათ იმიტომ რომ სამოქალაქე მღმის ქურუმში თვითონ გრძანდგა. განა გარტნი ირ. წერეთელი არა ბრძანდგედა, რომ საქართველში მმას მმასე და შვდლს მამას უსგვდა მღვალგვათ და გასამარგვავად? გა-ნა გ-ნი წერეთელი და მისი ამხანაგევი არა ბრძანდგედ-ნენ, რომ ჩვენში მთელი მღწინავე კლახი, კლახი მარტრე-

გელი ქართული კულტურის და ტრადიციების დახვეს და გაანიავეს? ეს კლახი იყო ჩვენი რეპრეზენტიული მღმა მარტვი ჩვენი ხელიერი და გრძელური კულტურით, ჩვენი გრძელული ხელის. განა ამავე საქმეებში მღმის საქმეით მომავალში, რეგვსაც ქართველ გლემი, ბოლიტიკურ სემალი საქართველს მარტიულ კულტურის, შემდეგ-ბელ მგსაკუთრე ფერმერათ შეიქმნება; მასვდაც გრძელ-თა და მასვილით არ გაილაქტრებს გ-ნი წერეთელი და მისი ამქარი? და რეგრე თავის დრღზე თავად-ანაურ-გას ხალხის მჩავრგლ არისტოკრატებს უწდგეგნენ ამ გლემკანებს ხალხის წერებლა «კულაგებათ» არ მდნათლ-ვენ? არა. სამოქალაქე მღმის მქადგეგვლს, კლახთა გრძ-ლის ქე უმს. ბ. ირ. წერეთელს უღვგვა არა აქვს ჰუმანი-ტარულ გრძობების და მღრალის სასულით ილაპარაკ-ბ. გარდა ამისა აქ ისიც უნდა დავხილოთ, რომ მამინ რუსე-თის მინისტრი გრძანდგედა არც სამხედრდ მღზე სოქვა უართ ამ ვაქბარტმა. გ-ნი წერეთელი ბრძანდებდა, რომ ავსტრიის ფორმზე რუსის ჯარს უქადგებდა: წინ, იგრ-მით მტრებზე სამოღვლდ რუსეთის დასაგავათაც; მაგრამ მამინ ის რუსის მინისტრი გრძანდებდა და ესლა მედრე ინტერნაციონალის მღვანია. რუსეთის დასაგავათ სამხედ-რდ და ერთა შვა მღმის მისადემი იყო, საქართველს და-მღვკიდებლობის დასაგავათ კი დაუშვეგელი, რადგან სო-ციალისტურ პრინციპებს გრძანდგეგვა. აი ასეთი დრი სოცა აქვს გ-ნი წერეთელს, მაგრამ ამასთანვე იანუსივით ღვი პირისხვევა აქვს. ამა ერთხელ კიდევ მოხვდვს გრძ-ნისთან ერთად რუსის მინისტრის საქმეზე თუ საქარ-თველს და უკანანის დამოუკიდებლგვას თითით არ დაგ-მქტრება, რეგრეც ეს ჩაიდანა მან 1917 წელს.

გ-ნი წერეთელი თავის გრძელურამი ჰგმობს ვრის სამ-ხედრდ ტაქტიკას თავისუფლებებისათვის გრძობლამი, რად-გან მისი აზრით ეს იმპერიალისტური და მამახადამე და-სავოდი გზაა. მაგრამ გ-ნი წერეთე უნდა, რომ ისტორია იღ-დვს ისიც გრძობინება, რომ ჰქრ მავალითი არ ყოფილა რემელმეც ვრის ბახიოტური სამუაღვით განთავისუფლებ-ლიყო. შორს რომ არ ვავიფრთ და მხლოდ ბოლდ საუ-კუნეს გადავსგდით იქაც გვერ მავალითს შეგვდებით ამის დასამტკიფეგლიათ. ირალია განთავისუფლდა მთელი რივი მღმის შედგვად; საგრძმნეთმა მთელ ათ წელიწადს 1821-1831 შუქყვერტივ იღმა და ისარგვლა საფრანგეთის, ინგ-ლისის, შერადრე რუსეთის უკით მღმალღმის წინააღმდეგ და მხლოდ ამ მღმის წეგვიც იყო მის მიერ დამოუკი-დებლობის მღვგვა. საერთამღრისე მღმისზე შედგვი იყო მღვალაგვით ირავის, სირიის ლი-განის, პალესტინის და 7-8 კიდევ სხვა არაბეთის პარტა ერთა მიერ დამოუკიდებლობის მღვგვა; გვრძობამი დიდი მღმის პირდაპირი შედგვი იყო ჩვენი, ბოლშევის, ჰ-ლანდის და გალტის სასელმწიფეთა ადგენა; და განა იმავე მხლოდ მღმა არ მღვსგვა დამოუკიდებლბა ჩვენს ქვეყანას, ადგრევიჯანს, მთას და თურქესტანს?

მამ არ უნდა გსარგვლათ ყველა ამ მღმით საერ-თამღრისე კომელიტრებით წემო აღნიშნულ დამონავ-ბულ გრემბ? არ უნდა ყოფილიყვნენ მშნა გრძელულად და სამხედრდო, რომ ისტორიული მომენტო ხელიდან არ გაემუათ: ასე ფიქრდბს წერეთელი, მაგრამ სვანანარად ფიქრდბდნენ ის გრემბ: ასეთ მღმში ყველიცე მათგანა იმ-ღვა რომელიცე მღკავშირე სასელმწიფედ, დანტრეგეგული მის განთავისუფლებამი და მხურვალე მღწილგება მი-ოდ. გრს არა აქვს უღვგვა რამე დამოუკიდებლობის-თვის ბრძობლამი რამეც ფანტასია აჰყვს. მისთვის სარ-ბიგელი გზა მხლოდ რეალური გზაა და ეს გზა იმპერიალის-ტურია. მღმისა თუ რეგვლუების ეს ხელ გრთია, მხლოდ რაც შეიძლება ნაკლ იგი წინით თავისი გრძელული სგეუ-ლისათვის მიანწილს ისტორიულ მიწაწ. რაც შეგებმა სო-ციალისმის გდას თავისუფლებების მისადწვავათ, რეგრეც ამას გ-ნი წერეთელი ურჩევს ჩვენ გრს, ეს სემ ხელ და-ნამაული იქნეგდვა; ვინაიდგან სოციალისმის მიხ დღემი არ განსწორებლგვა. გ-ნი წერეთელი მოლა ნახრ გემის მავრგვს სწორეთ. ეს ცნებრებული მღლა თავის მრველს ურჩევდა არცა სოხედთ, არცა წნათ ყველიცე ამ ქვეყ-ნიერი ფუტკა, მღმთინეთ, მალე მამამდის სამღმემი შეგვალთ. გ-ნი წერეთელმა თავის სამღმე თავის-ვის შეინახს, საქართველ კი თავის ისტორიულ გზას არ დაჰკარგავს.

გ-ნი ირ წერეთელს და მის ამხანაგებს მთელი 35 წე-ლიწადი რადვ ფანტასიების და რუსეთიდან შემდარნილ ბეგარულად შეგნებულ დემოკრატების ნაგვლათ, რომ სადი და რეალური გრძელული იდეგბი გქადგნათ ჩვენ-ში, ქართველი ხალხი გრძელულად დაგრწმათ და მთე-ლი თავისი, მართლაც დიდი ენგრტია გრძელულ საქმისა-თვის მღვსმართ, დღეს საქართველ ამ დღემი არ იქნე-გდვა. მათ მთელი თავისი ძალ-ღრე შეალიცე გრძელულ იდეგბის აღმღვსტრას: და რეგვსაც რეგლისი მტრმა დაიჭირა, მხლოდ მამინ, სადღედ ბათუმში გაქგვლგ-მა და სახლწარკვეთილგვა ხალხს მიმართება: «ქართველ-ნი მღვგ გრგვლეს სმალი ამოღვთ» (უღრდინას მღწ-დგვა) მაგრამ საქართველმ გრგვლეს სმალი ვერ ამოღვ რადგან ის უკვე დიდი წნიდან სოციალ დემოკრატების მიერ ტარში იყო გადარტხილი.

ლევ კრეხელიძე.

დისციპლინა.

La discipline, c'est le devoir, par Henri Houssaye.

კანონთა კრებული, რომლითაც ისაზღვრება სოციალური ორგანიზაციები; ჯარი, მაგისტრატურა და სხვა რაც აწესრიგებს ცხოვრებას—არის დისციპლინა.

რაც უფრო რთულია სოციალური ორგანიზაციის, მით უფრო კარგად უნდა იყოს დისციპლინა, რომელიც მისი წევრების მიერ უნდა იქონიებოდეს.

რამდენიმე მსგავსი ან სხვადასხვა უფრო თავისუფლად გრძობს თავს, ვინც პარტიული, რომლის მოქმედების სფერო განსაზღვრულია, თვით საკუთარ გინამიც კი.

ადამიანი თავიდანვე ყველა საზოგადოებრივ ცხოვრების მოთხოვნილებებს და მისი დამორჩილების აუცილებლობას. სახელმწიფო როგორც ყველა მისი დაწესებულებების თაობაზე წარმომადგენელთა და აგენტთა საშუალებით ადევნებს თვალყურს კანონმდებლობის განხორციელების ხისწორებას. აგენტის როლი ამ შემთხვევაში პასიურია. მაგრამ თუ დარღვევები მასს ხელს კვლავ უნდა იქონიებდეს, მაშინ უნდა იქონიებდეს მისი როლი რთულად და ძლიერად ამ მახის მოთხოვნილებების. აქ საჭიროა სელმძღვანელების ავტორიტეტი, გამომწვევა და უნარი. თანამედროვე ქარსებში თხოვნილებები უმარტო მუშებს, სელმძღვანელებს, ინჟინრებს, დირექტორებს; საჭიროა ამ უნივერსალურად ნაღველი გამომწვევა და სელმძღვანელობა.

დისციპლინა მჭიდროდ დაკავშირებულია კვლევითი მუშაობის, ეს მით უფრო აუცილებელია, რაც სოციალური ორგანიზაციის უფრო რთულია და მისიანი—მნიშვნელოვანი და მალა.

ცივილიზაციის საფუძვლად დაედო პირველადი დამოკიდებულების მოვლამ, მათ შორის თანამშრომლობის იდეის განვითარება. ამას სჭირდება უფრო, სელმძღვანელები, მას ირჩევდნენ და იგი ხდებოდა საზოგადოების ხიმბლოდ, მის გარეშე ბრძანდნენ.

თუ არ არსებობს დამორჩილება (სუბორდინაცია) ოპიქმის მას.

რომლის ლეგიონმა დაიპყრო მამინდელი მხედრობა, მისი დიდი ძალა მხოლოდ დისციპლინაში მდებარეობდა, დისციპლინის დაგეგმვა, განსაკუთრებით ჯარში, დააუქმებდა, მტერს კარგად გაუღო და დააქვეითა რები.

გვერდის მტრეშველ იარაღის შემთხვევაში სამომავლო გააძლიერა; მეტადი უფრო ნერვიული გახდა. ახალ იარაღის სმარება მოითხოვდა მტრ ნებისყოფას, ცოდნას გამძლეობას და სიმშვიდეს. თავდაცვის ინსტიტუტთან ერთად საჭირო იყო განვითარება რეგულაციის იარაღით ვარჯიშობის ავტორიტეტურ მსხვერპლში ოფიცრის კომანდით, რაც მოითხოვდა სანგრძობ მსხვერპლს.

სამხედრო წესმა განსაკუთრებული განვითარება მიიღო პრუსიაში. დაქირავებულ ჯარში გამეფდა რეინის დისციპლინა. კარლის მიერ ჯარში მიღებულ ნიშანს მტერი ძალა ჰქონდა ვინც მტრის ტყვეას, ლა სწორეთ ასეთ დისციპლინით აისხნება ფრიდრიხ დიდის სამხედრო სიმღერე და წარმატებანი. მთელს ევროპას ხურდა მიეგადა მისთვის, მაგრამ მათ აფიყვებოდათ რომ ამ უდიდეს ხარდალის მიერ შემოდებული სამხედრო სისტემა იყო ერთად ერთი საშუალება რომ დაეცვა დისციპლინა და წესრიგი თავის დაქირავებულ ჯარში.

სადრანგეთის რევოლუციის დროს რევოლუციის მფობის ჯარს იჭვის თვალთ უყურებდნენ, დაიწყეს მონახლისება კარტილიანების შედგენა. მონახლისენი თვითონ ირჩევდნენ ოფიცრებს. ასეთ ჯარში სამხედრო კომპანიის დაწყებისთანავე დაჰკარგა დისციპლინა და უძღვური გამოდგა. მეტად მიმეგ პოლიტიკურ მდებარეებაში, აიძულა რეალიზაციონურ სელისუფლებას მიეღო სასტიკი ზომები დისციპლინის აღსადგენად. ამ მინისათვის მეფის და ახალგაზრდა ნაციონალური ჯარი შეაერთეს. ადგენენ პრიადებს რომელშიც შედის ერთი რაში მველის და მეორე ახალი ფორმაციის. მაგრამ ეს საშუალება არ იყო საკმარისი

დისციპლინის აღსადგენათ, საჭირო შეიქმნა მეფის ჯარის შევსება მონახლისეგით. ამით დაედო საფუძველი მთლიან და ერთიან ეროვნული ჯარის შექმნას, რომელიც გერმანია საყვევლოდ სამხედრო გეგარის პრინციპს.

რესტრუქციის დროს სამხედრო კომისიამ ისარგებლა 20 წლის განმავლობაში წარმოებული ომების გამოცდილებით და დისციპლინას მის ა შემდეგი განსაზღვრა:

დისციპლინა არის ჯარის საფუძველი, ის მოითხოვს ბრძანების უხიტველ შესრულებას. ბრძანებისათვის პასუხს აგებს ის, ვინც მას იძლევა. გასაჩივრება შეიძლება მხოლოდ ბრძანების შესრულების შემდეგ. თუ სამხედრო წესი მოითხოვს მკაცრ დისციპლინას, მეორე მხრივ სელმძღვანელები უნდა ზრუნავდნენ თავიანთ ქვეშევრდობთა კეთილდღეობაზე.

შექმნეს რა ნაბოლოდნის პრინციპებს მლიერი პრუსიის ჯარი, გერმანელები აღზრდაში იჭივე პრინციპებს ადგენენ. შედეგი—მღვკამდისი პრუსია-სადრანგეთის ომი 70-71 წლ. ამ ომის შემდეგ ყველაზე გავრცელდა ის აზრი, რომ «გაიმარჯვა გერმანიის მასწავლებელმა; თვით ფელდმარშალ მელტკეს დასჭირდა რეისტრაციის ტრიბუნალი ამ აზრის უარყოფა და მტკიცებდა რომ ეს მასწავლებელი იყო გერმანიის ოფიცერი. გერმანიის მთელმა ახალგაზრდობამ მერე გამონაკლისით. მიიღო აღზრდა და ვარჯიშა ამ მასწავლებელ გერმანელ ოფიცრისაგან და შექმნა ის საუცხოვლო კადრის დისციპლინის და მკვალეების ადამიანთა, რომლებმაც სულ რამოდენიმე ათეულ წლებში განმავლობაში აყვავეს და გააძლიერეს გერმანიის სახელმწიფო.

ა. გრისთავი.

ქართველ იუნკრების მიერ ტაბანშელა— კოჯორის მიდამოებში გადახდილ გერმანელების ერთი ეპიზოდი.

ტაბანშელა კოჯორის უკანასკნელი დღეები. (გაგრძელება იხ. თ. გ. 9)

ჩვენ უკვე ახი ფესის ნაიჯით დაუახლოვდით მტერს რომელმაც ჩვენ წესხვლას საერთო, აქართველი ტყვიის გვერდი შეასვედრა. ჩვენ ტყვიისმტრეკვევლებით დათვებით უაძლევედით პასუხს და წინ მივიწრაფოდით სელმარტულ ბრძოლისათვის. ყველანი თავდავიწყებით, მღუთმენლად ვვლდით მტერთან პირისპირ შესვედრას.

უცებ ჩვენი სვლის საყვარელი ოფიცერი ჩიქუა შეყვამანდა, თითქმის რაღაცა წაჩეხა, ინსტიტუტურად გულზე სვლი დაიკრა, ერთი მწარედა გადმოვვსვდა და უხიტყვოდ დაიგა ცივ, გაყინულ თევზზე.

«უკუბრუნდით სამშობლზე!» მოიხმა ძალიანძლიო, მაგრამ რწმენით და აღფრთოვანებით სავსე სმა ზურამ ციციშვილის, უნებლად ჩვენი შემტრიალდა, მიმედა ჩაიჩიქა ცალ მუსლზე, გაყინული წვლევი მაგრად ჩაეჭიდა თოღისათვის და ძალით «ვაშა!» სამღე... ვვლარ დაამთავრა უკანასკნელი ხიტყვა, საღწარკვეთილებითა გაიქნია ცალი სვლი ჰაგში, ცერტა გასწორდა, თითქმის უნდოდა ფესზე წამომდგარიყო, მაგრამ ღრეშისძლიო მწარედ დაეგა თავისივე სისხლით შედგეილ თევზზე. ჩვენ ვხედავდით რომ მსხვერპლს მსხვერპლი ემარტეოდა და კიდევ რამდენიმე ახალგაზრდა მებრძოლი, ზორჩი იმედეებით გამსტკავებული თავის ქვეყნის გადასარჩენად შემცხველ მტრისაგან. ავლდეოდა ჩვენს რეინის რიგებს. ისინი დაეგნ ჩვენ და მტრის თვალის წინ თვლით დაფენილ მიწაზე. ესლა მხოლოდ ერთმა სურვილმა შეგვიპყრო, რაც შიძლება მალე პირისპირ შევხვდებოდით მტერს. კიდევ ერთი წუთი და აღბრუნდით...

კიეურთ ყიყინა ორევეს მხრიდან: ვაშა! ვაშა! და და მტრის ურთა!-ს და ჩვენ მკერდით მკერდს შევეჯახეთ ერთმანეთს. გაჩაღდა სელჩ რთული ბრძოლა.— ხიმტების სმაური, თოღის კონდახით თავში გგვა, დრო-გამომშვევით თოღის გასრლავ გრეოდა სისხლისაგან დაგლილ—დაჭრილთა კვნახს და უკანასკნელ ამოძახილს.—

ვიბრძოდით გამსვენებული, თავდა-იწყებით. ბრძოლის ველი წითლად შეიღებდა და დაჭრილ-დაზოცოლებით დაიფარა. გრძოლის ველი.. ისე რომ დასოცოლთა ვამეგი ფესებში გვეგანდებოდნენ და თავისუფლად მოძრაობის საშუალებას ადევნებდა. მე თვალთ შევასწარ მტრის ქერა სრულიად ახალგაზრდა «გოლშევიკს.» მას რაღაც ხელგულურ გამომეტყველებით მოგებურა ჩემზე თვალევი. საერთო ტალღის სტიქიურ მოძრაობის მიხედვით მე დაუპირდაპირი მას, რომელმაც მიმედა აიღო თოფი და მოხწია ჩაშახს. ვიგრძენი რომ ტყვიამ გაიძარა მარცხნივ ტწახამეგლო, ამავე მომენტს მე ხიმტი გაუყარე მას მივ მკერდში, წავეჩხე ჩემს წინ მდებარე მკვერის ვაშს. დავეცი მიწაზე, თოფი უნიველიედ სვლიდან გამიგდა, და ზევიდან მიმედა მოწყვეტილი დამეგა ვიდავის ტანი, რომელმაც მწვავე ტანჯვის და ტკავილევის გამომსარტველ ტრით ამოძახა «ვაი დედა.» რამოდენიმე წუთის დაგრჩა ასეთ გამლურკვეველ მდებარეობაში,—მთველ რა ვენს დავინახე ხიმტით განგმირული მტრის ვაში, რომელიც ზევიდან მანვა და სისხლიდან იღვებოდა. სასწრაფოდ ვრევე სვლი თოფს და წამოვდექე ფესზე. ორ ნაიჯზე ჩემგან დავინახე მკვერის უძრავი თვალევი. ესია ჯანდიერი, რომელიც თავისივე სისხლში სდურავდა. მის გვერდით ორევე მხრეც გდნენ ორი კურსანტი. ერთ მათგანს თავი ჰქონდა გაჩხილი; მეორესათვის კი მივ შუა კისერში გაყარათ ხიმტი. კისრიდან სჩქედა სისხლი და სასიკვდილოდ დაჭრილი სასწრაფოდ სისხლიდან იღვებოდა.

გ. ჯანდიერის ცერტა მომღრმით ისმოდა კვნესა მალივი ვრისთავის. ის თავში იყო დაჭრილი და სა ინლად იტანჯებოდა. მისივე გვერდით ეგო ტყვიი აგან მიმედა დაჭრილი მტრის ოფიცერი რომელიც ის გწეოდა მიგვეწოდებოდა წყალი.—

მესუთე იერში წითელ კურსანტების მოგერიებულ იქმნა. ქვევით, დომარტზე მონახდნენ მტრის მეტად შემეცირებული ნაწილები, რომელნიც ჩვენი გმირულ შეტევისაგან უწესრიგდთ გარბოდნენ. დავიკავეთ რა გასავალი. ჩვენ სასწრაფოდ გავიძალეთ ნახვება წრეთ და მივეცი თოფებიდან გვერდი. შევამჩნიე, რომ ერთ-ერთ იუნკრს გვირა სვლში ჩვენთვის ყველაასათვის საყვარელი უფროსი იუნკერი ამირეჯივი, რომლის სახე მთლად სისხლისაგან იყო გახვრილი. ერთ-ერთი იუნკერთაგანი გამომდგოდა წრიდან და დაუწყო ტრილევის შესვევა შალიკ ვრისთავს. მის გვერდით მდებარე მტრის ოფიცერი კი, კვლავ დაეინებით მოითხოვდა წყალს. იუნკრმა მიმართა მას დაეგადა ვიდრე ტრილევის შეუსვევა. ოფიცრმა გამშაგეული, წყველა ვინებით უპასუხა მას; იძრო რგოლევი, ამოიღო მისანში მუსლზე წამოჩიქილი იუნკერი და გასრლი.

საგედნიეროდ მტერს სისუსტისაგან სვლი უკანკალბდა და ტყვიამ გაუარა იუნკრს ტანაგმელოში. მოთმინება დაკარგული, გამსვენებული გვა ის ოფიცერს, გამომწეოდა სვლიდან რველევი, აიღო თოფი, და ის იყო უნდა გეკულიტა კონდახით თავი, რომ «ნუ მოჰქვავ» მივაძახე მე. იუნკერი შეჩერდა და გუსლენით მომრდა მას. მე მოვამევე ესია ჯანდიერის ცივ ვკამს ჯვარი და მოწინებით ჩავიდევი ჯიეში, რათა შემსრულებოა მისი უკანასკიელი და ერთად-ერთი ანდგომი. ამ ყოფაში ვიყავით შუაღამედ, სანამ არ მოვიდა გრმანევა უკან დასვლის.—

ენელი დამე... ჰყინავს... უხმოდ ანგლი ლანდევი ქართული ჯარის ნაწილების იძვრდნენ კოჯორის ვსებზე. თავჩაქინდრული, მწარე ტანჯვით გულში, ჩვენ წვლის ნაბიჯით ვისვდით უკან... არსაიდან არც ერთი იმედიანი ხიტყვა... საერთოდ უცნებლო ტრილი. ნუ თუ ყველაფერი გათავდა? აი კითხვა რომელიც ყველა ჩვენთაგანს მღუ-სვენრად გულს ღრეხიდა და პასუხს ვერ პდულოდა... დრო გამომშვევით ხიტყმებს არღვედა მიმეგ არტილევის ბორკლების მოძრაობა. მომღრმით მოხანდა ვლექტრითი განათეული ტდილისი, საყვარელი დედა ქალიკი... სვალ ბინძური მტერი სამშობლს უდრის, მდღალატე შვილი— წინამძღოლოდით დაგპარტენა მას...

მსურდა დავემუღოყავი პირქვე და მოწინებით ვმთხედი ამ საქართველს გულის წმინდა მიწას. უსაზღვრო გლოვა და მწუნარება იყო ჩვენი სვედრი.

ა ხიმშიაშვილი.

ათი წლის შემდეგ.

მინდა ჩემს ახალგაზრდა მეგობრებს, რომელთაც გსურს გულწრფელად და მტკიცედ უყვართ საქართველო, უყვართ მისი წარსული და გატაცებით შეჰხარონ მის გრწყინვალე მომავალს, უამბო მველი ამგავი.

გვერი რამ მინახავს და უფრო მეტი გამიგინია. ბევრი რამ ფრიად ყურადსაღებო და დიოს შესანიშნავი მოვლენები ჩვენი ცხოვრებისა, სრულიად შეუმჩნეველად ჩატარებულა. გვერი ლამაზი და ფაქიზი, გვერი მაღალკეთილშობილური და რაინდული შემთხვევები ჩვენი ცხოვრებიდან, რასაც სიამაყით აღნიშნავდა ყოველი ერის მწერალი და ცხოვრებას მეთვალყურე, ჩვენში უკანასკნელ ათეულ წლების განმავლობაში უყურადღებოდ რჩებოდა და ზოგჯერ დაინგავსაც კი იწვევდა, უკვე ვადაცვარების გზაზე მდგომს და დღეს უკვე გადავარეულ ნაწილს ჩვენი საზოგადოებისა.

რადგანაც ვეწ იცნოვენ ახლანდელი ყმაწვილგო ახლად წარსულს სრულიად, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ ცუდი და დასაგმობი მხარეებია ყვად-ადებული, ცხადია უნდა წარსულს კარგს თვისებებს ქართული ერისას, ვერ აღადგენენ, თუმცა გვ საზოგადოების წევრობი ამადღებონ სანაში სრულიად მიგლი არ არის. აქ მოთხრობილი ამგავი არც ისე დიდი რამ არის თავის მინაარსით მაგრამ ნათელ ჰყავს იმას, რომ ჩვენი ერის ყველა წევრში და საზოგადოებაში კეთილშობილური მაღალი სულის ვეგოვა გატარებდა და ისე არ იყო სულიერად დამცირებული როგორც ამას შემდეგში ვსვდავთ და მით უფრო ახლა, ამ ჩვენს უბედურსა და შავბნელით მოცულს სანაში. ამ ამბის მომსწრე დევსაც ბევრია ცდენალი.

1893 წელს სამს ვურულს სამხედრო სასამართლომ დასრულა გადუწყობა. გურიაში იმ ხანობას ძლიერ გავრცელებული იყო ყაჩაღობა, დირობა. რა თქმა უნდა ისინი არ იყვნენ რუსული «რაზობიკები» არამედ ვაჟაკების სახელის განთქმის სურვილით გატაცებულნი. სულ ცტა მისწინ იყო საკმარისი, რომ ვურული გაფიროლებული იყო. ამ დირობის დროს ისინი მტკიცედ იგავდნენ წესს რაინდულ ვაჟაკებისას. მაგალითად ქალს არას გზით არც კაცარგვამდნენ და არც შეამინგდნენ.

ყაჩაღობის დროს კაცის მოკლა სიბრძვილად იყო მიჩნეული და სიმხდალეს ავრალემდნენ. ყაჩაღობა უნდა გამოეჩინა, მაგრამ ისე რომ კაცი არ მოკვლა, არამედ წაესდინა, შეგშინებინა და დაემორჩილებინა. ტყვე გავარდნილს კაცს დევნას დაუწყებდა რუსის მთავრობა. ამ მესლა-მემოლას გამტარებდა სამხალურის კაცის მოკვლა, მთავრობის იარაღით წინააღმდეგობა და სხვა. ეს გარემოება უკვე შეუძლებლად ჰქმნიდა მათ დამორჩილებას ან შეროგვას მთავრობასთან და ამისთვის ცდენლად ძვირად უვარდებოდნენ ხელში. რა თქმა უნდა ასეთ პირობებში თავი უნდა შეგნას, გრჩინა და ამისთვის ავაზაკვდა.

ვერძო კაცს და მცხოვრებლებს არას გრჩოდნენ, მაგრამ სახელმწიფო ფლსტას, რკინის გზას, სადგურებს და მატარებლებს თავს გსმეგოდნენ და ასეთი დანაშაული სამხედრო სასამართლოში ირჩივდა, სადაც ან სრულიად ანთავისუფლებდნენ, რასაკვირველია ძალიან ძვირად, ან სიკვდილით დასჯას გადუწყებდნენ. და, აი გადუწყობტეს სამს ვურულს დასრობა, მაგრამ ჯალათის პოვნა გაუჭირდათ რუსებს. ვერც ქუთაისისა და ვერც ტფილისის ციხეებში ვერ აღმოაჩინეს მხურველი დათანხმებულყოფ ასეთ საქმეზედ. სწორედ ამ დროს ქუთაისის ციხეში იყო პატიმარი ვურული, რომელსაც დღე წლის კატრდა ჰქონდა მისჯილი. შესთავაზეს ამ ვურულს ათი წლის სახჯელის შემცირება თუ ჯალათობას იკისრვდა, მაგრამ მან უარით უპასუხა. ირჩია ათი წელიწადი კატრდაში გატარებინა ვიდრე ასეთი სამარცხვინო საქციელი ჩაედინა. ამ «რაზობიკის» აღმოაჩინა იმდენი კეთილშობილება, რომ ასეთი დიდი სასყიდლისათვისაც კი ჯალათობა არ ჩაიდინა, არ იკადრა. ძლივს მოხმგნეს ბაქეში რუსი და ჩამოყვანეს ქუთაისში.

დასრობას დიდძალი ხალხი დავსწრო. გრძეს უყვარს თვალის სვირი როგორც არ უნდა იყვეს ეს.

დასაზრებოთ კანონისამებრ ბრალმდებელი შეგვითხა მათ, მათი უკანასკნელი სურვილი გამოეთქვათ. დრო მათგანი ახალგაზრდები იყვნენ ერთი კი სანმესული. ერთმა ახალგაზრდა დამნაშავემ ასეთი სიტყვებით მიმართა ბრალმდებელს: «თქვენთან სათხოვარი არა ვაკვს რა უფალს ვთხოვთ ვაპატიოს ჩვენი შეგოდებანი, მხოლოდ (მიუთითა მისი სნის ამხანაგზედ) გამტარებლად ვამოკეთ რომ დამნაშავენი ვართ და იქნება დიროც ვიყოთ ასეთი სახჯელისა, მაგრამ ამ კაცს, ამ სწიერ კაცს რაღას გრჩით; დამტო, რჯული ამან არა ივის რა ამ საქმის და ტყვილა უბრალეთ რადა ჰვლავთ და რათ ვვადგებთ მავის ცდვას სამარეში ჩასაყდებლათ».

გვ მენი საქმე არ არის და სამთაკენი სამაზრჩებს. მეორე დღეს წითელი მილის სალაითი (გელუხით) ფიქვიანი სარტყელით (გუშაკით) რუსული ქუდით (პარტუხით) მაღალ ყვლიანი ჩექმით გამოვიდა რუსი-ჯალათი ქალაქში სახვიროდთ. მისმა დანაშაულს სამინგ ზი სიხლი და გინეკა გამოიწვია ხალხში და ის უბადრუკი პოლიციელის დასმარგვით გაიპარა... რუსეთში გვღან თავი და «სამახუდის» შეგშინდა...

განვლდ ათმა წელმა და 1903 წ-ში გურიაში ფარულად მალულად, ქურდულად აკვლავივდნენ ადამიანს გვრით წოდებულ «პარტიულ ტერვალისტებს» (ტერორისტებს) რამელთაც სულ რამდენიმე თუმანი ვძლვოდათ პარტიიდგან ჯამაგირი; და ასეთი კაცის-მკვლელთა აღზრდა-შექმნაში გამომბრძმეილი ადამიანები დღესაც განაგრძობენ საქართველოში მათი ძმათა დაწყებულ საქმეს, ურცხვად და უტიფრად.

აი რა განსხვავებაა 1893 წლის ვურულ «რაზობიკისა» და 1903-27 წლის იდეურ ინტელიგენციის მორის.

ასე ადვილია იმის წახდენა, რაც საუკუნეებით შენდვება, რაც შედგება სანგრძლივი, სწიგბრივი აღზრდის მაღალ მრძნობების განვითარების. თუ ურალოდ ყაჩაღს ასეთი ამაყი სული მოვლავებოდა სხვა წრეებში, ადვილათ მიხვდებოდა, რა რაინდობით იყვნენ გარემოცულნი. მაგრამ ვსლა?... საქართველო ჯამუშევით და ჯალათებით აღივსა.—

მეგობარი.

ქართული უნივერსიტეტის 10 წლის თავზე.

ჩვენი აკადემიის ათი წლის თავზე ყველა ამგავს თავის სიტყვას, იქ საქართველოში და აქ უნდოეთში. უნდა გამოჩვენებული და ქართველი დამარცხებული, სხვა და სხვა ვვარდ ვეგმის უნივერსიტეტის მნიშვნელობა, სხვა და სხვა ვვარა ვილდ ამ დღესასწაულის ჰანგებისა. მათი დამპყროველთა მისწვვა, ჩვენ უკან დასვრვათ მიგვანია, მათი მსიარული ყოყინა ერის გლვკა.

ჩვენი სიტყვის მინაარსი ქართულ უნივერსიტეტზე თითქმის ჰარმონიულად შეგთანხმა 25 თვეერვლის მოგონებით პარტიიტა ორგანიზაც მოვლვებულ შავ არში. ჩვენი სიტყვა ამ დღისთვის მკაფიოა: უსაზღვრო იმედი ჩვენი ახალგაზრდა აკადემიის, იმედი მისგან მომავალ განსწავლულ ტრადიციებზე და დისციპლინარულ შემოქმედებაზე. მაგრამ ვეკვნივება სისარულით აღმაფრენის ფრთები, როდესაც წარმოვიდგენთ ნორჩი განსწავლებული აკადემიის კედი დამპყროველგვსა დამოკიდებული, ხალხზე რომლებიც გილწავენ გროვრულ შეგნებას, რომლებმაც 25 თვეერვლი სამშოლოდ ისტორიის ფურცლებზე ქართული სიხსლის დანთხვით აღბეჭდეს.

არ გრიდება ჩვენ ფიზიკურ განადგურებას. უცაადვს ჩვენ კულტურას მომავლიდებულ ბრძოლას: გამრავლება ინტელიგენციის რიცხვისა, დაგვა მათი მომზადებითი და შემოქმედებითი სარისხისა. ისინი ამით სედილდვენ ნიადვი შეუქმნან თვის ბნელ საქმიანობას; ასეთი მომზადებულნი ინტელექტი ვერ შესძლებს თავის დაცვას. მეორეს მხრივ «რეკტორთა თეიფი დღღორტის» ენაზე რომ ვილაპარაკეთ «ტრანსპორტი» ინტელიგენციისა რუსეთის ტერიტორიაზე საუკეთესოდ საშუალება იქნება მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ. ერთის მხრივ მათი შავი ზრახვევი, მეორეს მხრივ ქართველის იდეალი «ტფილისის უნივერსიტეტი, ახლად აღმოცხადების გერნების სელმძვანგეო მისი სიბრძნის ნახვით ჩვენი ციხეფრი სურვილგვი ჩვენი გროვრული რეპარტიზმი. ან და ვიდეგ «სარკე იმ საუკუნევიდან მოდენილი კულტურის, რომელიც ფერმისნილი ბერს ათინიდან მცხეთამდე ფვსით უტარვკია».

ამ ტკილ ხურვილგვის ჰანგთა ყდგრას კულტურას ემანთან და არის ის, რაც ქართველი ერის საკუთრებაა, სიხსლი და სდრგი. ეს რწმენა და სურვილგვი მამაპაპათავან მიგვილია ანდერძათ მუდმივ სინათლისაკენა მომრავლისათვის. ამ მომრავლის შეჩერებას აპარგვენ 25 თვეერვლის მოვლინგით.

ჩვენ ქართველნი კი, ამ მომრავი ძალის სიმედგროვზე ვსდებთ ჩვენ ჯდ-ილვალს, ის ქართველნი რომლის სიტყვასა და ნაზრვებს დღეს შავი არშია თან ჰყვება.

განსწავლებლება იმ მიზნის რამელიც გამანთავისუფლებელ ბრძოლგვის დროს გრვებს უტარვბიათ: რომ «რაც დაკვარვტ ფიზიკურად, უნდა აღვიდგინოთ სულიერათ» დღეს კიდევ მძელი სდგება ჩვენთვის, მაგრამ განა ქართველმა ხალხმა უღალატა დიდ კულტურულ მემკვიდრეობას? დანვას იმ გამომტყველგვის რომელიც განვლილი საუკუნეების მძიმე ისტორიის მანძილზე მიიღო? არა. ამის ერთი საუკეთესოდ დამამტკიცებელი საბუთია ათი წლის უნივერსიტეტის თავი, თავის მცირე, მაგრამ ურყვევი აკადემიური შემოქმედებით.

შავი ზოლი აწვევია ქართველთ ბედნიერებას. შიგ არის მოქმედებული თავისუფლებაც და წინსვლელობაც ეს ზოლი შვების ცისარტყელათ უნდა გადავსქიოთ.

მხოლოდ ჩვენი სწავლულთა მოვლავებული მეთოდით; მწარე პირობების აღდღეს აღებობა შესძლებს ამას.

უტყუარ საბუთსვე იძლევა ჩვენი წარსული შემოქმედება.

ი. ოთხმეზური.

26 იანვარს ქ. ნიუ-იორკში...
თანამემამულე პოლკავნიკი თავ...
სომხეთისა. მთელი ქართველი...
გით შესვდა ასეთ დიროსულ...
დაგარვას.

თეთრი ვიორგის კანფერენცია.

მზადდება და ახლდ მომავალში მოწვეულ იქნება თეთრი ვიორგის პირველი კონფერენცია.

- ბრძანება № 63.
1-ინიშნება თეთრი ვიორგის დირექტორის წგვრად ბატონი დიმიტრი ჰიბრნიცილი.
2-ბატონი ნიკოლაშ ზაგანიძე ინიშნება თ ვიორგის კალენტი-ოდენკურის ორგანიზაციის ხელმძღვანელათ. მთავარი მდივანი ლეო კერესელიძე.

ქ. ოდენკურში თეთრი ვიორგის ადგილგროვ ორგანიზაციის მიერ 14 იანვარს გამართულ იქმნა წმინდ ნინოს საღამო, რომელსაც დაესწრენ ადგილობრივი ორგანიზული საზოგადოების ცნობილი პირნი. საღამომ საუცხვოდ მთავრდებოდა დასტვას.

გასულ თვეს თეთრი ვიორგის მთავარ მდივანმა გ. ლეო კერესელიძემ იმოგზაურა ქ. ოდენკურში იქ არსებულ თ. გ. ორგანიზაციის საქმიანობის გასაცნვათ და სათანადოდ დირექტივების მისაგემად. ცხვველ მთაბეჭდილგით დაგრუნდა.

იგეტიდება და ახლი მომავალში გამოვა ბ. ჰიბრნიცილის 1 მოქმედგეიანი დრამა «ალექსანდრე კატრნიშვილი».

ქართველ სტუდენტთა კავშირში.

8 იანვარს შეხდვა საფრანგეთში მყოფ ქართველ სტუდენტთა კავშირის წგვრთა საზოგადო გრვება, სადაც არჩეულ იქმნა გამგეობა შემდეგი შემადგენლგით: თავმჯდომარე—ბ. შ. ჯდრჯამე, თავმჯდომარის მოადგილე ბ. გ. ხალია, მდივანი ბ. შ. მალაკელიძე, გ. ნინი ი. ოთხმეზური და გ. კალანდარიშვილი.

კვირას 11 მარტს საღ. 8 საათზე Rue de Sévres «LUTETIA» სტუდენტთა კავშირი მართავს, ტფილისის უნივერსიტეტის ათი წლის არსებობის აღსანიშნავად საღამო.

29 იანვარს შემდგარ სტუდენტთა კავშირის საზოგადო გრვებამ გავიგნვა გამოუცხადა ბ. დგებუამეს მისი სტუდენტთა კავშირში ინტრიგანულ მოქმედგებისათვის.

გამოვიდა პრემეტეს ახალი ნომერი, როგორც მოხალდენილი და აუცილებელი იყო, ნეიტრალური სახითი დაჰარვა და გადაიქცა სდგ. დემ. ორგანოთ. იგივე გრძელა, მხოლოდ ფრანგულ ენაზე და გ. შარაშიძის მაგიერ გ. გვანავა.

შეცდომების გახწორება.

მარტივ საუბარის პირველ გვერდის პირველ ხვეტში გამოტეკვულია მთელი წინადადება, სადაც უნდა იყო «დანაგ. დგმეკარტეგის მხოლოდ მცირედი ნაწილი, რომლის ტაქტიკას თავისივე თავმჯდომარე ბ. კვლია არ გთანხმება.